

Sivistysvaliokunta
00102 Eduskunta

Asia: Asiantuntijalausunto Valtioneuvoston selonteosta julkisen talouden suunnitelmaksi vuosille 2021-2024

Viite: VNS 1/2020 vp

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry kiittää mahdollisuudesta lausua selonteosta julkisen talouden suunnitelmaksi vuosille 2021-2024.

Suomen selviytyminen koronaviruksen aiheuttamasta kriisistä ja jälleenrakennus perustuu koulutukseen, tutkimukseen ja TKI-toimintaan. Unifi kiittääkin talouspolitiikan linjasta, jonka mukaan ”hallitus pyrkii vahvistamaan tuottavuutta mm. [...] lisäämällä panostuksia koulutukseen, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan sekä infrastruktuuriin.” (s. 7) Tämän linjan mukaisesti toimenpiteitä ja resursseja tulee suunnata TKI-työhön sekä osaamistason nostoon.

Tavoitetta nostaa T&K -panostukset 4 %:iin BKT:sta ei saavuteta ilman tahtotilanmukaisia toimenpiteitä. Vain kansainvälisesti merkittävät tutkimuksen ja osaamisen keskittymät voivat houkuttaa yrityksiä kohdistamaan T&K investointinsa Suomeen. Edellä mainituille keskittymille ominaista on tutkimuksen korkea taso, monitieteisyys, ilmiöpohjaisuus, profiloituminen, työnjako ja yhteistyö sekä vetovoimaiset infrastruktuurit. Unifi pitää tärkeänä, että julkisen tutkimusrahoituksen rahoitusratkaisuilla kannustetaan yliopistoja, ammattikorkeakouluja, tutkimuslaitoksia ja yrityksiä edistämään tällaisten runsaasti innovaatiopotentiaalia omaavien keskittymien luomista ja kehittymistä. On huomattava, että yhteiskunnan resilienssi perustuu monialaiseen osaamiseen ja tutkimukseen. Panostuksen eri tieteenalojen tutkimukseen tukevat tätä.

TKI-tiekartassa on suunniteltu useita työkaluja, joilla voitaisiin nopeasti puuttua TKI-työn vahvistamiseen kansainvälisessä viitekehyksessä. Ne kannattaa laittaa nopeutetusti käytäntöön, ja huomioida ko. toimenpiteet TEM:n ja OKM:n kehyksissä.

Työn murros ja teknologinen kehitys sekä osaamisen päivittämisen ja uudelleen koulutautumisen tarve kiihtyy ja korostuu koronakriisistä irtautumisessa. Uusissa työpaikoissa vaaditaan aiempaa korkeampaa koulutusta. Tätä kehitystä koronaepidemia ja sen jälkeinen taantuma eivät muuta. On huolehdittava, että Suomi ei ajaudu edessä olevan taantumien jälkeen osaajapulaan. Koulutus, jatkuva oppiminen sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta on nähtävä keskeisinä työllisyystoimina kaikilla toimialoilla. Koulutustason nosto edellyttää resursseja, joiden käyttö on ymmärrettävä investointina Suomen tulevaisuuteen.

Tavoitteeksi on asetettava, että elinkeinoelämän ja yhteiskunnan uudelleen rakentaminen koronakriisin jälkeen vie Suomea kohti digitaalista, hiilineutraalia ja ilmastokestävää taloutta.

Tässä työssä yliopistoissa tehtävällä tutkimus- ja kehitystoiminnalla on merkittävä rooli (luku 5.7.).

Yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat valmistelleet yhteistä korkeakoulutuksen digivisiota, jonka tavoitteena on avata oppimisen kansalliset tietovarannot yksilön ja yhteiskunnan käyttöön. Digivision tavoitteena on tehdä suomalaisesta koulutuksesta globaali edelläkävijä avaamalla oppijan käyttöön data hänen omasta oppimisestaan. Kyse on keskeisestä kansallisesta tietojärjestelmähankkeesta (luku 5.3.2), jota korkeakoulut valmistautuvat toteuttamaan opetus- ja kulttuuriministeriön sekä CSC -Tieteen tietotekniikan keskus Oy:n kanssa.

Jotta Suomen talous ei tällä kertaa jäisi jälkeen maailman talouden toipumisesta, tarvitaan nopeasti panostuksia koulutukseen, tutkimukseen ja tki-toimintaan. Unifi korostaa, että julkisen talouden suunnitelman mukainen yliopistoindeksi ja yliopistojen perusrahoituksen lisääminen (40 miljoonaa euroa/vuosi) ovat muuttuneessakin tilanteessa perusteltuja ratkaisuita.

Helsingissä 27. huhtikuuta 2020

Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry, Finlands universitetsrektorers råd UNIFI rf

Keijo Hämäläinen

Puheenjohtaja

Eeva Nyrövaara

Va. toiminnanjohtaja